

Чурикова Ірина Володимирівна,
доцент кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент;
Длугош Лілія Андріївна,
оперуповноважений сектору боротьби
з незаконним обігом зброї та вибухівки
відділу кримінальної поліції
Солом'янського УП ГУНП у м. Києві

ЕКСТРАДИЦІЯ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ

Екстрадиція є складним і багатоаспектним процесом, у рамках якого здійснюється передача особи, обвинуваченої або засудженої за вчинення кримінального правопорушення, однією державою іншій за офіційним запитом. Ця процедура регламентується як українським національним законодавством, так і міжнародними угодами, що вимагає глибокого розуміння юридичних нюансів і міжнародних протоколів.

Екстрадиція включає такі етапи: офіційне звернення про встановлення місця перебування на території запитуваної держави особи, яку необхідно видати, та видачу такої особи; перевірку обставин, що можуть перешкоджати видачі; прийняття рішення за запитом; фактичну передачу такої особи під юрисдикцію запитуючої держави (стаття 541 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України)).

Україна, як суверенна держава, має встановлений набір законів і нормативних актів, що регулюють процес екстрадиції. В основі цієї системи лежить КПК України, який містить детальні положення щодо процедури та умов, за яких можлива екстрадиція. Це включає в себе визначення правових підстав для запиту на екстрадицію, порядок розгляду таких запитів, а також критерії, за якими українська влада може відмовити у видачі особи.

Відповідно до статті 582 КПК України, підставою для екстрадиції є запит іноземної держави про видачу особи, яка підозрюється або обвинувачується у вчиненні злочину, за який законом України передбачено покарання у вигляді позбавлення волі на строк не менше одного року, або яка засуджена за такий злочин і вирок не виконано [1].

Також в Україні діють спеціалізовані закони та нормативні акти, які регулюють аспекти міжнародного співробітництва в кримінальних провадженнях. Ці закони встановлюють процедури для взаємодії з іноземними правоохоронними та судовими органами, а також визначають механізми захисту прав і свобод осіб, які підлягають екстрадиції.

У зв'язку з повномасштабним вторгненням РФ в Україну виникла потреба в ратифікації Конвенції про екстрадицію. 18 жовтня 2022 року Верховна Рада України на своєму засіданні схвалила Проект Закону про приєднання України до Конвенції про екстрадицію. Ратифікація документа дозволить Україні стати державою-учасницею цієї Конвенції. Це створить правові підстави для співробітництва з компетентними органами держав-учасниць щодо видачі з метою притягнення до кримінальної відповідальності або виконання вироку осіб, які, намагаючись ухилитися від відповідальності за вчинені злочини, переховуються на території однієї з них [2].

Втім, Україна приєднується до неї із заявою і застереженнями про те, що:

- 1) Україна не видаватиме іншій державі громадян України;
- 2) Україна може відмовити у видачі особи у випадку, якщо є обґрунтовані підстави вважати, що екстрадиція суперечить інтересам національної безпеки України;
- 3) в Україні запити про екстрадицію складає та отримує Офіс Генерального прокурора (під час досудового розслідування) та Міністерство юстиції України (під час судового провадження або виконання вироку).

Під час дії воєнного стану в Україні діють певні особливості процедури екстрадиції. Зокрема, відповідно до статті 26 «Правосуддя в умовах воєнного стану» Закону України «Про правовий режим воєнного стану» скорочення чи прискорення будь-яких форм судочинства забороняється. Це означає, що процедура екстрадиції в період воєнного стану не може бути спрощеною або прискореною [3].

Також стаття 10 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» передбачає, що повноваження судів не можуть бути припинені. Це означає, що екстрадиційні справи в період воєнного стану розглядаються судами в загальному порядку, встановленому КПК України [3].

Екстрадиція залишається актуальним та важливим механізмом у сфері міжнародного правосуддя, але для забезпечення її ефективного функціонування необхідно систематично вирішувати виникаючі проблеми та активно працювати над подальшим розвитком. Важливо також дотримуватися вимог міжнародних угод та договорів і розробити відповідний механізм застосування чинного законодавства України для екстрадиції осіб, які вчинили злочини будь-якої категорії. Необхідно забезпечити, щоб жодна особа не unikла кримінальної відповідальності за вчинення злочинів з початку широкомасштабного вторгнення РФ на територію України.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року № 4651-VL. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

2. Конвенція про екстрадицію від 18.10.2022, 2674-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/840_001-33#Text.

3. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 травня 2015 року. URL: <https://urst.com.ua>.

Шаповаленко Євген Володимирович,
т.в.о. завідувача кафедри оперативно-
розшукової діяльності Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук, доцент

УДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДРОЗДІЛІВ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

З урахуванням сучасних викликів злочинності, а також проблем функціонування поліції щодо її протидії в частині інформаційно-аналітичного забезпечення, з'являється потреба вдосконалення цього процесу та впровадження інформаційних можливостей у діяльність не лише підрозділів поліції, які застосовують тільки відкриті методи, а й оперативних підрозділів. Адже нині більшість оперативних підрозділів Національної поліції та їхніх співробітників не мають самостійного доступу до відповідних баз даних і не володіють навичками поводження з інформаційно-аналітичним забезпеченням, тому вони змушені звертатися з відповідними запитами та клопотаннями виключно до уповноважених осіб і органів, а самі бази даних не уніфіковані та містять розрізнену інформацію про один об'єкт, що породжує неоперативність і впливає на випереджувальність оперативно-розшукової діяльності, а в результаті й на рівень протидії злочинності.

Аналогічна структура характерна для науково-дослідницької, художньо-творчої, викладацької, управлінської роботи тощо. Слово «аналітика» походить від грецького слова *analytike*, що в перекладі означає «мистецтво аналізу», мистецтво розчленовування понять, початків, елементарних принципів, за допомогою яких міркування набувають доказового характеру. Тому окремі науковці вважають, що під аналітикою варто розуміти задовольняючу деякі цінності й стандарти діяльність спеціальних організацій або підрозділів органів управління чи окремих осіб щодо одержання знання про практичні проблеми, з якими стикається управління, і шляхи їх вирішення за допомогою застосування аналітичних методів [1, с. 140].

Головна мета аналітичної роботи – підготовка пропозицій, їх детальне обґрунтування для прийняття оптимальних дієвих управлінських рішень. Вона спрямована на своєчасне виявлення проблем, суперечностей, невідповідностей чи тенденцій; правильну їх оцінку, визначення об'єктивних причин, що викликали ці проблеми, вибір найдоцільніших шляхів і засобів їх вирішення і пошук